



॥ ਅਧਿਆਇ-10 ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਸੌਣ ਵਾਲਾ ਫੱਟਾ, ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਮਰਤਾ, ਨਾਨਾਵਲੀ, ਸੌਖਾ ਸਰਲ ਰਾਹ।

ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਆਤਮਲੀਨ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਹੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਾਧਨਾਵਾ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਅਤਿ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਤੇ ਸੌਖੀ ਸਾਧਨਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਬਹੁਤ ਫਲਦਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੰਦਰੀਆਂ ਬਲਵਾਨ ਹਨ, ਪਲ-ਪਲ ਇਸ ਸਾਧਨਾ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰ 'ਚ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਾ ਤਾਂ ਭਰਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ਼ ਗੁਰੂ ਹੀ ਈਸ਼ਵਰ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਹਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਭਾਗ-ਵਿਧਾਤਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਇਕਾਗਰ ਭਾਵ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਮੁਕਤੀ ਪਾ ਲਵੇਗਾ। ਨਿਆਂ ਜਾਂ ਮੀਮਾਂਸਾ ਜਾਂ ਦਰਸ਼ਨ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਕਤ ਮੱਲਾਹ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਸਾਨੂੰ ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰੂ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਭਗਤੀਭਾਵ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪਰਮਾਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਦਾ ਭਿੱਖਿਆ ਮੰਗਣਾ, ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਪਾਠਕ ਸੁਣਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਸੌਂਦੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਬਾਬਾ ਦਾ ਅਜ਼ੀਬ ਬਿਸਤਰ

ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਬਾਬਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੌਂਦੇ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਾਸਾਹਿਬ ਡੋਂਗਲੇ ਇਕ ਚਾਰ ਹੱਥ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹਥੇਲੀ ਚੌੜਾ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਫੱਟਾ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੇ ਸੌਣ ਵਾਸਤੇ ਲਿਆਏ। ਫੱਟਾ ਥੱਲੇ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਸੌਂਦੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਚਿੱਥੜਿਆਂ ਨਾਲ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਬਾਲੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਝੁਲੇ ਵਾਂਗ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਉਪਰ ਸੌਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਚਿੱਥੜਿਆਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਪਤਲੇ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਝੁਲਾ ਬਨਾਉਣਾ ਇਕ ਬੁਝਾਰਤ ਜਿਹੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਚਿੱਥੜੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਫੱਟੇ ਦਾ ਭਾਰ ਨਹੀਂ ਸਹਿ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਫੇਰ ਉਹ ਬਾਬਾ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਭਾਰ ਕਿਵੇਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ? ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਰਾਮ ਹੀ ਜਾਣੇ, ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਦੀ ਇਕ ਲੀਲ੍ਹਾ



ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਫਟੇ ਹੋਏ ਚਿੱਥੜੇ, ਫੱਟੇ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਦਾ ਭਾਰ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਫੱਟੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਜਾਂ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਦੇਖਣਾ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਰਲੱਭ ਨਜ਼ਾਰਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਬਾਬਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੱਟੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੱਲੇ ਉਤਰਦੇ ਹੋਣਗੇ? ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਹ ਭੇਦ ਜਾਣਨ ਲਈ ਨਜ਼ਰ ਜਮਾਈ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਭੀੜ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਣ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਫੱਟਾ ਤੋੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਅੱਠੇ ਸਿਧੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਹੋਈ। ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੂਰਣਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆ ਗਈਆਂ ਸੀ।

ਬ੍ਰਹਮਾ ਦਾ ਸਗੁਣ ਅਵਤਾਰ

ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖਣ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਹੱਥ ਲੰਮੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਸਨ, ਫੇਰ ਵੀ ਹਰੇਕ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਹ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ। ਅੰਦਰੋਂ ਉਹ ਮੋਹ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਸਨ, ਪਰ ਬਾਹਰੋਂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਫਿਕਰਮੰਦ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਅੰਦਰੋਂ ਉਹ ਸੰਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਵਾਰਥੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪਰਮ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਹਰੋਂ ਉਹ ਬੇਚੈਨ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ ਤਾਂ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ, ਪਰ ਬਾਹਰੋਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਲੱਗਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਕਦੀ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਅਤੇ ਕਦੀ ਪੱਥਰ ਮਾਰਦੇ, ਕਦੀ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੇ ਅਤੇ ਕਦੀ ਦਿਲ ਨਾਲ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਗੰਭੀਰ, ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖੀ ਸਨ। ਉਹ ਸਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਅਤੇ ਆਤਮਲੀਨ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਕ ਆਸਨ ਉੱਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੰਡ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਲੱਕੜੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਚਨ ਅਤੇ ਕ੍ਰੀਤੀ ਦੀ ਕਦੀ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਭਿੱਖਿਆ ਮੰਗ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ। 'ਅੱਲ੍ਹਾ ਮਾਲਿਕ' ਸਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਗਤਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਾਸ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਉਹ ਆਤਮ-ਗਿਆਨ ਦੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪਰਮ ਦੈਵੀ-ਸਰੂਪ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦਾ ਦੈਵੀ-ਸਰੂਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਇਕ ਅਸੀਮ, ਅਨੰਤ, ਸੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਸਿੱਧਾਂਤ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਮੁੱਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸਿਰਫ ਸਤਵ ਗੁਣ-ਸੰਪੰਨ ਅਤੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਦਕਿਸਮਤ ਸਨ ਜਾਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਤਾਰੀਕ ਦਾ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਪਤਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ



ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਬਾਬਾ ਸ਼ਿਰਡੀ ਆਏ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਸਿਰਫ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਰਹਿਣ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਕੁਝ ਵਕਤ ਲਈ ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਹੋ ਗਏ। ਕੁਝ ਵਕਤ ਬਾਅਦ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਦੇ ਨੇੜੇ (ਨਿਜ਼ਾਮ ਸਟੇਟ) ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਅਤੇ ਚਾਂਦ ਪਾਟਿਲ ਦੀ ਬਰਾਤ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਸ਼ਿਰਡੀ ਪਧਾਰੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ 60 ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਨ 1918 ਵਿਚ ਸਮਾਧੀ 'ਚ ਲੀਨ ਹੋਏ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਨਮ-ਤਾਰੀਕ ਸੰਨ 1838 ਦੇ ਲਗਭਗ ਸੀ।

ਬਾਬਾ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼

ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ (1608-1681) ਵਿਚ ਸੰਤ ਰਾਮਦਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਵਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਗਊਆਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਪਰ ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਬੀਤ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵੱਧ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੀ ਕਿ “ਰਾਮ (ਜਿਹੜਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਭਗਵਾਨ ਹੈ) ਅਤੇ ਰਹੀਮ (ਜਿਹੜਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਖੁਦਾ ਹੈ) ਇਕ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਿਉਂ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਦੇ ਹੋ? ਅਗਿਆਨੀ ਬੱਚਿਓ! ਦੋਵੇਂ ਜਾਤਾਂ ਏਕਤਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ-ਜੁਲ ਕੇ ਰਹੋ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਰਹੋ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਾ ਕਰੋ। ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰੋ। ਸ੍ਰੀ ਹਰੀ ਤੁਹਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਗੇ। ਯੋਗ, ਵੈਰਾਗ, ਤਪ, ਗਿਆਨ ਆਦਿ ਈਸ਼ਵਰ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਸਾਧਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਜਨਮ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰੇ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਉਵੇਂ ਨਾ ਕਰੋ। ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ੁਭ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਦਾ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਕਰੋ।”

ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਇਹ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਚਰਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਉੱਨਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂਨਾਥ ਮਹਾਰਾਜ

ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਗੁਰੂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਘਰ-ਘਰ ਹੱਥ ਵਿਚ ਵੀਨਾ ਅਤੇ ਕਰਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਚੇਲਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਮੰਤਰ ਫੁਕਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਹੜੱਪਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ



ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਢੋਂਗ ਹੀ ਰਚਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਨਾਸਤਿਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਰੀਰਿਕ ਬੁੱਧੀ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲ ਬੇਹੱਦ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ—1) ਨਿਯਤ ਅਤੇ 2) ਅਨਿਯਤ। ਅਨਿਯਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਉੱਤਮ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿੱਤ ਸੁੱਧ ਹੋ ਕੇ ਵਿਵੇਕ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਭਗਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਨਿਯਤ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਹੀ ਦੁਬਿਧਾ ਜਲਦੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਹੋਰ ਵੀ ਬੜੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਸਾਰਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਆਤਮਸਥਿਤ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਉਤਾਰ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਉਸ ਕੋਟੀ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਭਗਤ ਬਾਬਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਉਂਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਆਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਬਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਵਿਵਰਣ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਕੋ-ਜਿਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਨਿਰਸਵਾਰਥੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਸਨ। ਕਿਸਮਤ ਅਤੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕਦੀ ਸ਼ੌਕ, ਵਹਿਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਦੇਹਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੀ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਪਰਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅਜ਼ਾਦ ਸਨ।

ਉਹ ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਾਸੀ ਧੰਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੀ ਈਸ਼ਵਰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਪਾਸਨਾ ਕੀਤੀ। ਸੌਂਦੇ, ਜਾਗਦੇ, ਖਾਂਧੇ-ਪੀਂਦੇ, ਵਾੜੇ ਜਾਂ ਖੇਤ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਹ ਲੋਕ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਗੁਣਗਾਣ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਸਰਾ ਕੋਈ ਈਸ਼ਵਰ ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਿਰਡੀ ਦੀਆਂ ਨਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਕੀ ਹੈ? ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਭੋਲੀ-ਭਾਲੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਪਿਆਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਜੁਬਾਨ ਵਿਚ ਭਜਨ ਰਚਣ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅੰਨਪੜ੍ਹ ਸਨ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਲ ਭਜਨਾਂ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਕਾਵਿ ਦੀ ਝਲਕ ਸੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਸਿਆਣਪ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੱਚਾ ਪਿਆਰ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸੀ। ਕਵਿਤਾ ਤਾਂ ਸੱਚੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਸਰੂਪ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਆਣੇ ਸਰੋਤੇ ਹੀ ਅਸਲ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਸੁਆਦ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਦੀ ਨਿਮਰਤਾ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਵਿਚ ਛੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ—1) ਕੀਰਤੀ, 2) ਧਨ, 3) ਵੈਰਾਗ, 4) ਗਿਆਨ, 5) ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਅਤੇ 6) ਉਦਾਰਤਾ।



ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਸਗੁਣ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬੜੀ ਹੀ ਅਜ਼ੀਬ ਸੀ। ਭਗਤਾਂ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਚਨ ਕਹਿੰਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਸਰਸਵਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਥੇ ਇਕ ਮਨੋਰੰਜਕ ਨਮੂਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਅਤਿ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਦੇ—“ਦਾਸਾਂ ਦਾ ਦਾਸ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹਾਂ।” ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਨਿਮਰਤਾ ਹੈ ?

ਭਾਵੇਂ ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਵਿਸ਼ੇ-ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਲੱਗਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਭੋਗ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਉਹ ਖਾਂਧੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੀਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨਜ਼ਾਰੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਹ ਹਨੁਮਾਨ ਵਾਂਗ ਅਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਮੋਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਸੁੱਧ ਚੇਤਨ ਸਰੂਪ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਸਾਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ, ਹੰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇੱਛਾਵਾਂ ਆਰਾਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਉਹ ਸਵਾਰਥ ਰਹਿਤ, ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਕ ਮਨੋਰੰਜਕ ਕਥਾ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਾਨਾਵਲੀ

ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਿਚ ਨਾਨਾਵਲੀ ਨਾਂਅ ਦਾ ਇਕ ਅਜ਼ੀਬ ਅਤੇ ਅਨੋਖਾ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਉਹ ਬਾਬਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਬਾਬਾ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸੀ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਗੱਦੀ ਉੱਪਰ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਉੱਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਬਾਬਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਗੱਦੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਨਾਨਾਵਲੀ ਉਥੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਉਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਹ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਉੱਪਰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਬਾਬਾ ਦੁਬਾਰਾ ਆਸਨ ਉੱਪਰ ਬੈਠ ਗਏ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਨਾਨਾਵਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਬਾ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਝਲਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸੌਖਾ, ਸਰਲ ਰਸਤਾ, ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਸਰਵਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ

ਭਾਵੇਂ ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਆਮ ਆਦਮੀਆਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਧਾਰਣ ਅਦੁੱਤੀ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਸਾਫ਼ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਆਸਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਨਾਯਾਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਪਾਸਨਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ



ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੰਤਰ ਫੂਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਹੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ **ਚਲਾਕੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰ ਵੇਲੇ 'ਸਾਈਂ ਸਾਈਂ' ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਚਰਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਬੰਧਨ ਛੁੱਟ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਏਗੀ।** ਪੰਜ ਅਗਨੀ—ਤਪ, ਤਿਆਗ, ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ, ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਯੋਗ ਆਦਿ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਮਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬਗ਼ੈਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਉਹ ਇਕ ਪਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਗਾ ਦਿਉਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਾਈਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੋਭਾ ਸਰਵਣ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋ। ਇਹ ਕਥਾਵਾਂ ਸੰਸਾਰਿਕ ਭੈਅ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰਾਹ ਉਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਾਵਾਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਰਵਣ ਅਤੇ ਪਾਠ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਆਉ। ਸੰਸਾਰਿਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਮਨ ਸਾਈਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਈ ਰੱਖੋ। ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਰਸਤਾ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ? ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਸਰਵਣ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਸੁਚੱਜੇ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਦਾ ਸਰਵਣ ਹੀ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰਿਕ ਬੁੱਧੀ, ਹੰਕਾਰ ਅਤੇ ਜਨਮ-ਮਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਈਸ਼ਵਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਚੈਤਨ ਧੰਨ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਯਕੀਕਨ ਹੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਵਿਚ ਅਟੱਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਉੱਨਤੀ ਸੌਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਸਾਧਨਾ ਜਿਵੇਂ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ, ਪੂਜਾ ਜਾਂ ਭਗਤੀ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਇਕਾਗਰ ਭਾਵ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਹੀ ਸ਼ਰਨਾਗਤ ਹੋ ਜਾਉ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਭਵਸਾਗਰ ਦੇ ਪਾਰ ਉਤਾਰ ਦੇਣਗੇ। ਇਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਹੀ ਸੰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਵਿੱਤਰ ਨਦੀਆਂ—ਗੰਗਾ, ਜਮੁਨਾ, ਗੋਦਾਵਰੀ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਕਾਵੇਰੀ ਆਦਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਧੋ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਮਹਾਤਮਾ ਆਪਣੇ ਚਰਣਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਸੁਭ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਫਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਚਰਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੇ ਮੋਹ-ਵਿਨਾਸ਼ਕ ਚਰਣਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਦਾ

ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਸੱਚਚਰਿੱਤਰ



ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕਿੰਨਾ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਮਨੋਹਰ ਹੈ! ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜੇ ਹੋਏ ਉਹ ਸਾਰੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਉਦੀ ਵੰਡਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਮਿਥਿਆ ਮੰਨ ਕੇ ਸਦਾ ਆਤਮਾਨੰਦ ਵਿਚ ਮਗਨ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਈਂਨਾਥ ਨੂੰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਉ : ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਾਉ।

